

**Totivs Ivris Canonici Compendivm, Siue, Brevis Svmma In
Qvinque Libros Decretalivm Sacri Concilii Tridentini
Decretis Accommodata**

In Qva Ivris Canonici Primæ Institutviones, seu Elementa ita traduntur, vt plurima breuiter ac decisiuè explicentur, & Canonum, Glossarum, ac Doctorum receptorum auctoritate communiuntur ...

Axel, Johannes Honorius van

Coloniae Agrippinae, 1656

De dilationibus. Titulus VIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61552](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61552)

quando nolens iurare iam perfecte probauisset, Bald. inc. 2. num. 7. in fine de prob. per illam text. l. si in l. admonendi ff. de iur. iur. num. 84.
 8 De pena † non iurantis ne malicia vide Gaill. obs. 87. lib. 1.

De dilationibus.

Titulus VIII.

S V M M A R I A.

- 1 Dilatio datur vocato ad iudicium extra ordinarium per rescriptum, ad impugnanda precum mendacia, qua impetranti denegatur.
- 2 Vocatoria seu expectatoria datur citato ad litis ingressum & iudicij ordinationem.
- 3 Deliberatoria non datur auctori, sed vocato ad iudicium in causa Ciuili.
- 4 In causa criminali non datur dilatio deliberatoria.
- 5 Rescriptoria dilationes habent locum ante vocationem in ius, danturque exspoliatis tam in causa Ciuili quam in criminali.
- 6 Probatoria dilatio datur auctori & reo gratia instrumentorum & personarum ad veritatis indagacionem.
- 7 In causis pecuniariis non datur nisi semel, & ex causa impedimenti in prima datur secunda.
- 8 In criminalibus dua auctori & tres dilationes dantur reo, & vteriores ex causa impedimenti quod fuit in primis.
- 9 Dilatio quadam datur ad executionem rei iudicate, condemnato in causa personali datur quadrimestre.
- 10 In actione reali statim fit executio.
- 11 In causa criminali dilatio non datur.
- 12 Dilationes conceduntur citato aduersario, & causa cognita.
- 13 Circa dilationem primam probatoriam leuis adhibetur cause cognitio.

- 14 In secunda dilatione danda, adhibenda est cognitio plenaria a confidente iudice.
- 15 Idem iuris est in duabus auctori, & tribus reo & vterioribus dilationibus dandis in causa criminali.
- 16 Expectatoria dilatio non intelligitur peremptoria nisi dicatur, vel nisi tertia emanauerit dilatio.
- 17 Probatoria dilatio etiam prima est peremptoria. Requisitio extraiudicialis qua fit a parte partis, sufficit vnica, & intelligitur peremptoria.
- 18 Dilationis effectus est quod siue pars siue integra data fuerit dilatio, eoque iudicij officium conuiescit.

CITATIONES per edicta emanant, cum interuallo dierum, & libello iudici oblato, ac etiam in progressu iudicij solent litigantes petere dilationes, de quibus est videndum. Decretales huius tituli tantum loquuntur de dilationibus, quæ conceduntur ante litem contestatam, nos de eis paulo falius tractabimus, quia multiplices sunt. c. præterea & ibi gl. in verb. plene hoc tit. gl. in summa 3. quæst. 2. & vtrouque Can. Quædam est dilatio, quæ datur † vocato ad iudicium extraordinarium per rescriptum, ad impugnanda precum mendacia, & proferenda aliqua instrumenta, vel testes: quia instructus esse non potuit, qui præter spem ad alienum iudicium trahitur: & impetranti rescriptum penitus est deneganda. l. si quando & auth. quod fieri c. hoc tit. Quædam vocatoria † & 2 expectatoria, quæ datur citato ad litis ingressum, & iudicij ordinationem: c. i. hoc tit. nam reus citandus est ad iudicium tribus edictis, c. de illicita §. de conuentione 24. quæst. 3. l. ad peremptorium ff. de iud. per interuallum non minus decem dierum, l. per interuallum ff. de iud. hodie triginta dierum, §. omnem

omnem §. & si hoc minime auth. de iur. coll. 7. si iudex ter citet, & non apponat hoc aduerbium peremptorie, tamen intelligitur citatus peremptorie: l. tres denunciations C. quomod. & quando iudex post peremptorium potest iudex adhuc vnum edictum mittere, si velit absenti gratiam facere; l. & post edictum ff. de iud. c. consilio de offic. deleg. Rot. decis. 3. de dol. & contum. in nou. c. cum olim. vers. volentes de dol. & contum. & ibi gloss. in verb. misericorditer in verb. vt conuincatur. aut reus citandus vno pro omnibus peremptorio, l. nonnunquam ff. de iud. l. contumacia ff. de re iud. quod continere debet tantum temporis quantum tria edicta separata, auth. qui semel. C. quom. & quando iud. vel verius ex causa, iudex poterit illud moderari, prout sibi videbitur expedire, pro conditione temporis, causæ, personæ: d. l. nonnunquam ff. de iud. c. cum sit Romana de appell. gloss. pen. in cap. 1. hoc tit. A termino nimis breui & peremptorio potest appellari; c. 1. & c. fin. & ibi Pan. num. 7. hoc tit. l. sancimus & auth. post iurandum c. de iud. Absenti citato, si postea comparuerit, omnis clauditur copia iudiciorum, nisi prius omnia damna restituat ex huiusmodi vitio aduersarijs suis inflata, siue circa ingressum litis, siue circa honoraria aduocatorum, vel alias causas, quæ in iudicio versantur, c. inducia & ei autem 3. quæst. 3. gloss. fin. in c. 2. hoc tit. & ibi Pan. num. 13. Caput aq. decis. 263. & 264. part. 1. Quædam deliberatoria † dicitur, quæ non datur actori, quia instructus venire debuit; Caput aq. decis. 260. part. 1. Cassad. decis. 1. num. 4. & seqq. hoc tit. arg. l. de arate §. ex caus. ff. de interrog. in iure fact. c. ceterum de iuram. cal. l. 1. ff. de vent. in spic. c. pastoralis & ibi gloss. in verbo de nouo de except. nisi commiserit causam contra reum super vno iure, & pendente lite, reus aliud ius producat. Caput aq. decis. 262. part. 1. Clem. sape de verb. signif. aut tertius admittatur ad causam

vigore specialis commissionis; Caput aq. decis. 2. 2. part. 1. l. facta §. si hares el. 2. & ibi Bart. & DD. ff. ad Trebell. Sed datur vocato ad iudiciū, cuique procuratori generali, non speciali ad istam causam, Crescent. decis. 3. de dilat. In causa civili post libellum oblatum conceduntur viginti dies ad deliberandum, an cedat, vel contendant, aut iudicialium associari petat, vel recuset eum, c. dilectus de procur. Rot. Bisig. decis. vnica hoc tit. Cassad. decis. 1. in princ. hoc tit. quæ denegatur reo, si per literas citatorias plene potuit instrui, auth. offeratur C. de lit. contest. d. c. inducia 3. quæst. 3. §. offeratur. aut si actor verbum generale vel ambiguum positum in libello declarauerit, si per expressa potuit deliberare super generalitate vel ambiguitate, c. praterea hoc tit. & ibi gloss. in verbo plene & Can. Myns. obs. 85. cent. 5. non datur in causis executiuis, & quando partes semel habuerunt eam, c. litera tua hoc tit. & ibi Can. post gloss. 1. cessionario denegatur, quando cedens dilationem habuit ante ius cessionum, quia cedens non potest præiudicare cessionario post cessionem, sed ante cessionem potest præiudicare.

In causa † criminali non datur dilatio⁴ deliberatoria, quia reus certus esse debet, vtrum velit crimen confiteri vel negare, cum sciat se esse reum vel non; gloss. in sum. 3. quæst. 2. in fine Bald. in d. auth. offeratur num. 13. asserens ita seruari de facto, maxime quando copia libelli fuit in citatione inserta, & reus habuit tantum temporis, quod potuit deliberare tam circa factum principale, quam circa formam libelli, personam acculantis, iudicis, Pan. post gloss. in c. 2. num. 9. hoc tit. & ibi Can. Quædam † sunt restitutoriæ, quæ habent⁵ locum ante vocationem in ius, danturque spoliatis, tam in causa civili, quam criminali; c. cum ecclesia & c. seqq. 3. quæst. 2. nam in causa criminali exspoliatis post integram restitu-

restitutionem annuere faciat induciæ, vel sex mensium indulgentiæ sunt, c. *electis* 3. *quæst.* 2. vel iudici arbitrariæ, c. *quanto c. prius* & c. *si episcopus* 3. g. 2. antequam illis aliquid à quopiam debeat, vel possit obijci, aut ipsi cogantur accusantium propositionibus respondere: quia nec nudi contendere, nec inimicos inimicis se debent opponere, d. c. *cum ecclesia* d. c. *si episcopus* c. *oportet* 3. *quæst.* 2. In causa civili spoliatus, facta restitutione, non potest conveniri petitorio, nisi tanto tempore steterit in pacifica possessione, quanto tempore permanit spoliator, d. c. *quanto* & c. *tandiu* 3. *quæst.* 2. *Pan. in d. c. venerabil. in gloss. 1. de offic. deleg. Ripa in l. naturaliter §. nihil commune nu. 49.*
 6 ff. *de acquir. poss. ff.* Quædam est ¶ dilatio probatoria, quæ datur auctori & reo gratia instrumentorum & personarum ad veritatis indagacionem, nec est in potestate iudicis dare vel denegare, quia secundum aliquos est de substantia iudicij, *use Franc. in d. c. dilecto in 55. quæst. nu. 253 de appell. Gemin in summa 2. quæst. 1. num. 9. alijs affirmantibus, quod datio dilacionis probatoriz non sit de ordine formali iudicij: Bald. in l. 1. num. 6. ff. de test. Bald. in l. petende in 3. not. C. de temp. in integ. rest. las. in d. l. in pecuniarijs num. 53. Fel. in c. licet causam n. 13. & 14 de prob. moderanda est secundum locorum distantiam, & regulariter*

7 ¶ in causis pecuniarijs non datur nisi semel, l. 1. C. hoc tit. d. c. induciæ §. *spacium* & ibi gloss. in verb. *amplius* & in verb. *quam semel*, & si iudex daret alteram absque rationabili causa, esset ipso iure nulla, l. in pecuniarijs & ibi Bart. num. 7. las. num. 22. & seqq. & num. 23. ponit regulam & 10 fall. ff. de fer. & dilat. Ex causa impedimenti in prima, datur secunda dilatio, l. in oratione ff. de fer. & dilat. & in successore, censetur iusta causa dandæ novæ dilacionis, d. l. oratione ver. illud Gail. obs. 91 num. 17. in fine & num. 12. lib. 1. Quia verisimiliter hæres succe-

dens in ius alterius ignorat modum probandi, l. qui in alterius ff. de reg. iur. l. fin. C. si pend. appell. mors interuen. In ¶ causis criminalibus in quibus accusatus morte, exilitione coercendus est, l. sed et si quis ff. si quis cautionib. & c. aut membri abscissione, l. imperium & ibi not. ff. de iuris d. omn. iud. aut imponitur pœna pecuniaria applicanda fisco, las. in d. l. in pecuniarijs num. 50. quod Bart. ibidem non probat. duæ auctori, & tres dilaciones dantur reo, & vltiores ex causa impedimenti, quod fuit in primis; d. l. in pecuniarijs & ibi Bart. num. xi. & 15. sunt certi casus in quibus tempus ad probandum concessum ipso iure non currit recessu à Myns. obs. 99 cent. 3. Quædam ¶ dilatio datur ad executionem rei iudicatæ, condemnato in actione personali datur quadrimestre, quod à iudice potest arctari, & prorogari: c. quod consultationem de sent. & re iud. l. 2. & l. debitoribus ff. de re iud. in actione reali ¶ statim fit executio, si condemna-
 10 tus possit statim rem restituere, alioquin datur tempus ad restitutionem, satidato fideiussoribus de estimatione litis si res non restituatur: §. & si in rem Instit. de offic. iud. gloss. fin. circa finem in l. fin. C. de execut. rei iud. & ibi DD. non datur ¶ in causa criminali quia ibi pœna non differtur, c. sicut 2. g. 1. l. cum reu. C. de pœn. nisi certis casibus, c. cum apud xi q. 3. & ibi gloss. Dilaciones ¶ conceduntur, citato
 12 aduersario, qui si negat dare debere, nõ possunt à iudice dari, vel denegati, nisi causa cognita, l. à procedenti C. hoc tit. d. l. in pecuniarijs in fine etiam si lis sit cum fisco, l. pen. C. hoc tit. & agatur de statu, & patrimonio litigantium, l. fin. C. hoc tit. Iudex denegans dilacionem potest statim ad vltiora procedere, nam procedendo tacite pronunciat dilacionem non esse dandam, Bart. in d. l. procedente numer. 4. Concessæ sine causæ cognitione, etiam si sint probatoriz, valent, quia est

interlocutoria, quæ transit in iudicatum quoad partem; Bald. in d. l. petende sub nu. 1. C. de temp. in integ. restit. imo probatio facta nulla data dilatione, l. si quando & ibi Bald. num. 2. per illum textum l. cum à nobis & ibi etiam Bald. n. 3. per illum textum C. de dilat. las. in d. l. in pecuniarijs n. 52. vel ante terminum assignatæ dilationis, vel etiam post lapsum dilationis concessa valet, dummodo non fiat post terminos iuris, ut testium productio post publicationem, sel. in c. licet causam nu. 13. & seq. de prob. qui ponit regulam & quinque fallen. Circa i. probatoriam ¶ dilationem, leuis adhibetur causæ cognitio, qui fieri potest à iudice procedente, gloss. 1. in d. l. in pecuniarijs & ibi las. post Bart. num. 35. 34. & 49. an calumnie peccatur, arg. l. 2. C. de fals. an articuli sint admittendi, arg. l. si duo patroni §. idem Iulianus ff. de iureiur. l. si qui libertatem in fine ff. de petit. hered. in moderamine locorum, & temporum; l. 1. C. hoc tit. l. oratione ff. de serijs pulbre Barto. in d. l. in pecuniarijs num. 3. 4. & seqq. & ibi las. num. 33. in fine & nu. 34. & DD. in secunda ¶ vero dilatione danda adhibenda est cognitio plenaria à confidente iudice, d. l. à procedente Circa causam iusti impedimenti, quod fuit in prima dilatione, d. l. oratione, quia in eo tantum, in quo fuit impeditus in prima, circa personas, aut tempus, vel alias debet sibi restaurari per dilationem secundam, arg. l. admonendi in verb. quibus nunc solus ff. de iureiur. & l. diuus & ibi not. ff. de in integ. restit. Et circa ius aduersarij, an sit factum deterius, vel omnia sint integra; verbi gratia, danda est secunda dilatio, si actor petat secundam ad probandum aliquid, aduersus quod reus potest ita facere suam defensionem, sicut primo, sed si in prima dilectione reus habuit testes ad probandum contrarium quos modo non habet, vel aliquid simile, tunc non debet dari dilatio, arg. l. & si post tres ff. si

quis cautionib. & c. l. mancipiorum ff. de opt. leg. Bart. in d. l. in pecuniarijs, sub num. 5. & ibi DD. communiter, idem iuris ¶ est in duabus actio ei, & tribus reo, & vltioribus dilationibus dandis in causa criminali; quia duæ vel tres dantur cum leui causæ cognitione, vltiores vero causa cognita, Bart. in d. l. in pecuniarijs num. XI. & ibi DD. Dies autem termini non computatur in ipso termino cum intelligatur de diebus proximis, l. cum quis in princ. ff. de verb. obl. Myns. obs. 15. cent. 5. Franc. in c. 1. n. 5. de restit. spol. in 6. Multum interest inter dictas dilationes: nam dilatio expectatoria ¶ iudicialis debet esse trina, c. constitutionem 16 de sent. excom. in 6. & non intelligitur peremptoria, nisi dicatur, l. ad peremptorium cum l. seqq. ff. de iud. vel nisi emanauerit tertia dilatio, l. tres denunciations C. quomod. & quando iud. & c. dilatio vero probatoria, etiam prima, in plenarijs & summarijs causis, Dec. inc. licet causam nu. 34. & seq. de probat. huc datur absentis, siue præsentis, siue ante, siue post litem contestatam, est peremptoria, las. post Bart. in d. l. in pecuniarijs vbi ponit regulam cum octo ampliat. & 7. fall. Pan. in c. 1. in fine hoc tit. & probatio facta post terminum non valet, adeo quod non faciat iudicium secundum aliquos; Dec. contra Bart. in c. licet causam nu. 37. & seq. de prob. Dilationes à iudice præfixæ possunt ex causa prorogari: Dilationum ¶ 17 vero probatoriarum, excepta quarta, non datur prorogatio; Gail. obs. 91. n. 2. & n. 20. lib. 1. quando fit requisitio extraiudicialis à parte parti, sufficit vnica, Clem. 1. de heret. Bald. in auth. item nulla in 4. not. C. de episcop. & cleric. & intelligitur peremptoria, etiam si non adijciatur, l. Titia scio §. 1. ff. de leg. 2. l. si tempore & ibi Bart. post gloss. n. 6. C. de sit. d. instr. & iure habite & c. lib. 10. an autem post lapsum termini siue dilationis quis totaliter sit exclusus, vel re integra audiri debeat, vide Bald. in l. si quis instituat

instituitur §. sed si honorum sub num. 3. vers. quaro igitur utrum lapsus & c. ff. de hered. instit. Efficus dilationis ¶ est, quod siue pars siue integra fuerit data dilatio, eo usque iudicis officium conquireat, donec petiti temporis de fluxerint curricula, c. significante de appell. c. 2. & ibi gloss. in verbo plene in fine hoc tit. l. siue pars C. eod. & medio tempore gesta sunt nullius momenti, §. sancimus in fine auth. de exhib. & introd. reus gl. in l. 1. in verb. nullius esse momenti ff. de ferijs. Et Feriæ omnes, siue repentinæ, siue solemnes dilationum temporibus connumerentur: d. l. siue pars l. 1. C. de ferijs. De Stylo Rotæ omnes dilationes censentur reuocata ante prolationem sententiæ ad effectum validitatis sententiæ, Greg. xv. dec. 317. in fin.

De Ferijs.

Titulus IX.

S V M M A R I A.

- 1 Feriæ duplices sunt, Repentina quos solus Princeps indicit, & solemnes.
- 2 Solemnium quadam sunt ob reuerentiam Dei introducta.
- 3 Alia constituta sunt in honorem Ciuitatum, & Principum.
- 4 Quadam ob necessitatem hominum, vt tempus messium & vindemiarum.
- 5 Nonnulla ad requiem laborum, vt astiti dies coloribus mitigandis, & diei Calendarum lanuariorum.
- 6 Ferijs ob necessitatem & requiem hominum introductis tacite & expresse potest renunciari.
Si aliter parte inuita, vel absente iudicium erit, sententia nullius est momenti, exceptis quibusdam causis.
- 7 Ferijs repentinis, aut introductis in honorem Dei non potest renunciari, & sententia quam

contingit huiusmodi diebus promulgari, est nulla, exceptis paucis causis.

- 8 Ferijs omnibus commune est, quod actus voluntaria iurisdictionis, etiam quolibet die feriatis exerceri possint.

Post titulum de dilationibus, subdit de ferijs, quia largo modo dilationes vocari possunt, nam præstant vacationem ab his, quæ sunt in foro iudiciali, & operibus seruilibus, c. 1. 2. & 3. de consec. dist. 3. Duplices ¶ sunt, repentinæ, quas solus princeps rebus feliciter gestis inducit, non inferior: l. 1. l. à nullo C. hoc tit. l. sed etsi per prætorem §. si feria ff. ex quib. caus. maior. & c. & solemnes quarum aliquæ ¶ sunt ob reuerentiam Dei introductæ, enumeratæ 15. quæst. 4. in summa, & per totam & in c. conquestus hoc tit. l. omnes dies C. eod. de consec. dist. 3. in summa. Illud notandum, quod de stylo Germaniæ iure canonico conformi, dies dominica denominatur à principio introitus missæ, c. cum dilecti de dol. & contum. ibi vsque ad diem dominicam qua cantatur ego sum pastor bonus. Præterea singuli Episcopi in suis diocæsesibus cum clero & populo certas solemnitates in honorem Dei, & sanctorum possunt indicere, c. fin. §. solemnitates hoc tit. quæ omni veneratione sunt obseruanda à subditis, & exemptis omnibus, etiam regularibus, c. 12. §. dies fest. 25. & regul. & monial. & abstinendum est ab omni opere illicito, eunctorum artium officijs, l. omnes l. actus C. hoc tit. mercato, placito, iuramento nisi pro pace, aut alia necessitate, c. 1. hoc tit. late Menoch. de arbit. lib. 1. quæst. 30. per totum, ac omnibus voluptatibus, l. fin. C. hoc tit. attamen propter necessitatem alimentorum licet eisdem diebus operi seruili intercedere, præterquam in maioribus anni festiuitatibus, c. licet hoc tit. ruralia opera explicare, frumenta sulcis; vinea scrobibus mandare, l. omnes